

NRO 14020 Dals Edsplatån och Lilla Le - Dals Eds kommun Område av riksintresse för naturvård **Områdesnummer:** NRO 14020 **Områdesnamn:** Dals Edsplatån och Lilla Le **Kommun:** Dals Ed **Kartblad:** 9B NO **Area:** 457 ha **Naturgeografisk region:** 21 A Sydvästsveriges kuperade barr- och lövskogsområde. Dalslandsområdet. **Kust/havsregion:** - **Regionindelning för sjöar och vattendrag:** Huvudavrinningsområde 108 Göta älv, delavrinningsområde Upperudsälven **Agrara kulturlandskapsregioner:** - **Landskapsform:** Kullig terräng med relativ höjd 20-50 m. **Riksvärde:** Landskapstyp **Naturtyp** **Vegetationstyp** **Arter** **Geologi** Geovetenskap Randmorän, isälvsdelta Sjö Fauna

Värdeomdöme: Stor och komplex israndbildning med högt vetenskapligt värde. Lilla Le är en oligotrof dödissjö utan tillflöden och distinkta utflöden. Sjön har en mycket hög biologisk funktion. **Huvudkriterier:** A **Stödskriterier:** Nyckelområde **Förutsättningar för bevarande:** Vattenkvaliteten i Lilla Le bevaras. Ytformerna och de lösa avlagringarna lämnas orörda. Randbildningar påverkas negativt av täkter, schaktning, bebyggelse. Lilla Le påverkas negativt av utsläpp och utfyllnader. **Säkerställande:** Inom riksintresseområdet finns naturreservat och naturminnen. **Områdets huvuddrag:** Dals-Edformationen är en stor isälvsavlagring som ingår i den mellansvenska israndzonen. Vid Ed är denna huvudsakligen utbildad som ett delta. Dessutom finns två randmoränstråk genom deltat. De stora geologiska och naturgeografiska formelementen i området är framförallt deltat, randmoränen och den sprickdal, som hela bildningen är avsatt i. Var för sig har de fått en mycket distinkt utbildning. Flera banbrytande undersökningar har publicerats om Dals-Edkomplexet. Ännu återstår dock flera olösta problem kring deltats morfologiska detaljer. Särskilt skyddsvärda delar är randmoränen söder om Timmertjärn, kanjonbildningen mellan Stora Sågtjärn och Timmertjärn, torrdalen mot sydväst, distalslutningen med delar av deltaplanet och dess strömryggar, distalryggarna mellan landsvägen och Östra Kasen och deltats proximalbrant med cule-de-sac-bildningarna. Grusavlagringen har stor betydelse för landskapsbilden. Utsikten från den norra moränryggen, över Stora och Lilla Le är vida känd och beundrad. Sjön Lilla Le - belägen 33,1 meter över Stora Le - väcker alltid förundran, då den har ett mycket klart vatten och då den saknar synligt avlopp. Biologiska kvaliteter finns inom det befintliga naturreservatet vid Skansen. Lilla Le ingår i Upperudsälvens vattensystem. Sjön avvattnas utan egentligt utlopp direkt till Stora Le och är belägen på en höjd av 135,1 m ö h. Lilla Le är en oligotrof dödissjö med en area på 0,81 km² och ett största djup på 61 m. Stranden i norr är långgrund medan södra delen är raskt sluttande. Stranden består genomgående av sand, grus och sten med sparsam vegetation av glesa vassar samt bestånd av kortskottsväxter. Omgivningarna består av blandskog, åker och bebyggelse på underlag av isälvsmaterial. Tillrinningsområdet är 2,3 km² stort. Lilla Le får anses som något påverkad främst beroende på den omkringliggande bebyggelsen, utfyllnader, bil- och järnväg samt att försurningsskador förmodas ha uppkommit innan kalkning skedde. Sjön har en mycket hög biologisk funktion med vissa raritetsvärden bl a glacialrelikten *Mysis relicta*. Förekommande fiskarter är ål, röding, siklöja, nors, gädda, mört, lake och abborre. Den biologiska mångformigheten får anses som tämligen ringa främst beroende på en mindre artrik fisk- och grundbottenfauna samt en tämligen ensartad sammansättning av grundbottnar, strand- och vattenvegetation samt strandnära områden. Sjön är en presumtiv lokal för geologisk forskning samt forskning angående rödingens biologi. Den är ett framstående exempel på en dödissjö utan utlopp. **Anmärkingar:** Klass 1 i länets naturvårdsplan. Klass 1, särskilt högt naturvärde, i länets program för sjöar och vattendrag. I beslutet angående länets naturvårdsprogram anges att naturreservat endast behövs inom vissa delar, då större delen av formationen kan beaktas i den kommunala planeringen.

Referenser: Blomqvist, T. 1973: *Dals-Ed. Geologi. Inventering och planering av naturreservat vid Dals-Ed*. Viak/AB. De Geer, G. 1909: *Dal's Ed. Some stationary Ice-borders of the last Glaciation*.

Geologiska Föreningens i Stockholm förhandlingar. Strömberg, B. 1969. *Den mellansvenska israndzonen. Översiktlig naturvårdsinventering med hänsyn till kvartärgeologiskt - naturgeografiska värden*. Forskningsrapport 6, Stockholms universitet. 43 Länstyrelsen 1976: *Natur i Älvsborgs län* s. 233. Länstyrelsen 1985: *Naturvårdsprogram för sjöar och vattendrag. Dals Eds kommun*.